

Operativsystem ID2200/06

tentamen och omtentamen

2017-01-14 08:00-12:00

Namn: _____

Instruktioner

- Du får, förutom skrivmateriel, endast ha med dig en egenhändigt handskrivna A4 med anteckningar. Mobiler etc skall lämnas till tentamensvakterna.
- Svaren skall lämnas på dessa sidor, använd det utrymme som finns under varje uppgift för att skriva ner ditt svar.
- Svar skall skrivas på svenska eller engelska.
- Du skall lämna in hela denna tentamen.
- Inga ytterligare sidor skall lämnas in.

Versioner

Om detta är din ordinarie tentamen i ID2200/06 så skall frågorna 1-9 besvaras men inte fråga 10.

Om detta är en omtentamen för den version av kursen som gick före HT2016 så gäller följande:

- För de som läste ID2200 VT2016 är tentamen på 6hp och frågorna 1-9 skall besvaras.
- För de som läste ID2200 före VT2016 är tentamen på 3.8hp och endast frågorna 1 till 8 skall besvaras.
- För omtentander på ID2200 så gäller även att: om det är så att du inte har fått godkänt på de laborationsmoment som kursen innehöll kan du välja att besvara frågorna under 9 och då få det momentet tillgodoräknat.
- För de som läste kursen ID2206 före HT2016 är tentamen på 4.5hp och frågorna 1 till och med 8 och fråga 10 skall besvaras.

- För omtentander på ID2206 så gäller även att: om det är så att du inte har fått godkänt på de laborationsmoment som kursen innehöll kan du välja att besvara frågorna under 9 och då få det momentet delvis tillgodoräknat. Frågorna under 9 motsvar ca: 2.2hp.

Betyg för 6hp

Tentamen har ett antal uppgifter där några är lite svårare än andra. De svårare uppgifterna är markerade med en stjärna, *poäng**, och ger poäng för de högre betygen. Vi delar alltså upp tentamen i grundpoäng och högre poäng. Se först och främst till att klara grundpoängen innan du ger dig i kast med de högre poängen.

Notera att det av de 40 grundpoängen räknas bara som högst 36 och, att högre poäng inte kompenserar för avsaknad av grundpoäng. Gränserna för betyg är som följer:

- Fx: 21 grundpoäng
- E: 23 grundpoäng
- D: 28 grundpoäng
- C: 32 grundpoäng
- B: 36 grundpoäng och 12 högre poäng
- A: 36 grundpoäng och 18 högre poäng

Gränserna kan komma att justeras nedåt men inte uppåt.

Gränsen för E är för tentamen på 4.5hp 18 poäng och för 3.8hp tentamen 16 poäng.

Erhållna poäng

Skriv inte här, detta är för rättningen.

Uppgift	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Max G/H	4/0	2/2	4/2	4/2	4/2	4/2	4/2	2/2	12/8
G/H									

Totalt antal poäng:

Namn: _____

1 Operativsystem

1.1 filer och rättigheter [2 poäng]

I ett Unix-operativsystem så är filer och mappar (directories) skyddade så att rättigheterna för att använda ett objekt är begränsat. Dessa rättigheter kan vi se då vi listar innehållet i en mapp. Beskriv vilka rättigheter som gäller för filen `foo` nedan.

```
> ls -l foo
> -rwxr-x--- 1 kalle trusted 234 dec 26 13:18 foo
```

1.2 kommandon i ett shell [2 poäng]

Ge en kort beskrivning av vad kommandona nedan gör.

- `wc`
- `grep`
- `mkdir`
- `pwd`

2 Processer

2.1 `fork()` [2 poäng]

Vad skrivs ut när vi kör programmet nedan och varför får vi detta resultat?

Namn: _____

```
#include <unistd.h>
#include <stdio.h>

int x = 42;

int main() {

    if (fork() == 0) {
        x++;
        printf("x = %d\n", x);
    } else {
        x++;
        printf("x = %d\n", x);
    }
    return 0;
}
```

2.2 IDT [2 poäng*]

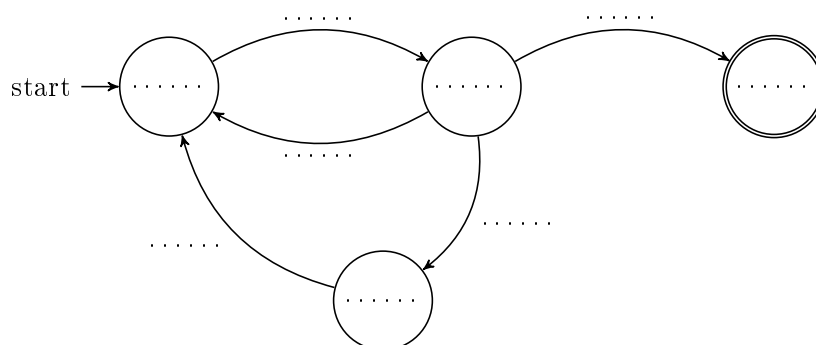
Vad fyller den så kallade IDT:n (Interrupt Descriptor Table) för funktion och vad händer när en process i *user mode* exekverar instruktionen INT (x86 assembler). Ge en kortfattad beskrivning.

Namn: _____

3 Schemaläggning

3.1 tillståndsdiagram [2 poäng]

Här följer ett tillståndsdiagram för processer vid schemaläggning. Fyll i de markerad delarna så att man förstår vad tillstånden betyder och när en process förs mellan olika tillstånd.

3.2 shortest job first [2 poäng]

Antag att vi har en schemaläggare enligt principen “shortest job first” dvs. utan att kunna avbryta pågående jobb. Om vi har tre jobb som tar 10ms, 20ms och 30ms så är det en bättre strategi än att ta jobben i slumpmässig ordning, visa varför.

3.3 rättvis schemaläggare [2 poäng*]

Det finns en grupp med schemaläggningmetoder där varje process får en “rättvis” del av beräkningskraften. Några av dessa är baserade på ett “lotteri”

Namn: _____

men vi kan också implementera en helt deterministisk algoritm. Vad kallas denna metod? Ge en kortfattat beskrivning hur den fungerar.

4 Virtuellt minne

4.1 basregister [2 poäng]

Varför vill man inte implementera ett segmenterat minne genom att endast använda ett *basregister* (base register) för att beskriva ett segment?

4.2 ett träd [2 poäng]

Vid representation av en *sidtabell* (page table) så används en trädstruktur. Varför har man en trädstruktur, det skulle gå betydligt snabbare att slå upp ett värde om man representerade tabellen som en *array* med direkt åtkomst

Namn: _____

till elementen. Ett träd ger oss bara en eller flera indirektionssteg så varför använda ett träd?

4.3 segmenterat minne x86 [2 poäng*]

När används segmenterat minne i ett Linuxsystem på en x86-arkitektur?

5 Minneshantering

5.1 parkeringsplatser [2 poäng]

När det skulle ordnas parkeringsplatser längs med Sveavägen så fanns två förslag: 1/ ha målade parkeringsrutor som var 6m långa eller 2/ låt bilar parkera med 25 cm mellanrum, utan att begränsas av målade rutor. Om vi för enkelhetens skull antar att bilar är mellan 4.0 och 5.5 meter och att alla

Namn: _____

kan parkera en bil i en lucka med en halv meter till godo, vad är då problemet med respektive lösning?

5.2 lista med friblock [2 poäng]

Om vi vid implementering av `malloc()` och `free()` väljer att spara de fria blocken i en länkad lista som är ordnad i adressordning, så har vi en viss fördel. När vi gör `free()` på ett block och lägger in det i listan så kan vi utföra en operation som minskar den externa fragmenteringen. Vad är det vi kan göra och varför är det en fördel att ha listan ordnad i adressordning?

5.3 buddy-allokering [2 poäng*]

Den så kallade “buddy-algoritmen” för att hantera ledigt minne har en klar fördel men också en klar nackdel. Antag att vi har ett minne som är indelat i 4K-block och att vi har 16K som är fria i block `0b10100`. Vad gör vi när vi får 8K ledigt i block `0b11000`? Hur illustrerar detta nackdelen?

Namn: _____

6 Flertrådad programmering

6.1 count [2 poäng]

Om vi exekverar proceduren `hello()` nedan samtidigt i två trådar så kan resultatet bli att `count` får värdet `...` - vilka värden kan `count` anta efter det att båda trådarna exekverat klart? Hur kan det komma sig?

```
int loop = 10;
int count = 0;

void *hello() {
    for(int i = 0; i < loop; i++) {
        count++;
    }
}
```

6.2 egen stack [2 poäng]

Om vi delar upp en process i två trådar så kan de båda trådarna läsa från varandras stackar - sant eller falskt? Motivera ditt svar.

Namn: _____

6.3 total store order [2 poäng*]

Hur skiljer sig *total store order* från sekventiell konsistens (sequential consistency)?

7 Filsystem

7.1 zombies [2 poäng]

Om man råkar ta bort den sista länken till en fil så blir filen en så kallad *zombie-fil* - sant eller falskt? Motivera ditt svar.

7.2 bitmappar [2 poäng]

Vid implementation av ett filsystem så kan vi dela in en disk i: super-block, bitmappar, inoder och datablock. Vad används bitmapparna till?

Namn: _____

7.3 en map [2 poäng*]

Vilken information innehåller en mapp (directory) och hur representeras den?. Beskriv i termer av inod:er och datablock, vilken information finns var? Rita en enkel bild som beskriver strukturen.

8 Virtualisering

8.1 user mode [2 poäng]

Vid virtualisering av ett helt operativsystem kommer det virtualiserade operativsystemet att köra i *user mode* - sant eller falsk? Motivera ditt svar.

Namn: _____

8.2 emulatorer [2 poäng*]

En vanlig *hypervisor* används för att virtualisera ett eller flera operativsystem så att alla kan köras på samma hårdvara. Så kallade *emulatorer*, som exempelvis QEMU, har en ytterligare fördel - vilken?

9 Implementering

9.1 memory map [2 poäng]

Nedan följer en, något förkortad, utskrift av en minnesmappning av en körande process. Beskriv kortfattat vad varje segment markerat med ??? fyller för roll.

```
> cat /proc/13896/maps
```

```
00400000-00401000 r-xp 00000000 08:01 1723260          .../gurka ???
00600000-00601000 r--p 00000000 08:01 1723260          .../gurka ???
00601000-00602000 rw-p 00001000 08:01 1723260          .../gurka ???
022fa000-0231b000 rw-p 00000000 00:00 0              [???]
7f6683423000-7f66835e2000 r-xp 00000000 08:01 3149003      .../libc-2.23.so ???
:
7ffd60600000-7ffd60621000 rw-p 00000000 00:00 0              [???]
7ffd60648000-7ffd6064a000 r--p 00000000 00:00 0              [vvar]
7ffd6064a000-7ffd6064c000 r-xp 00000000 00:00 0              [vdso]
ffffffff600000-ffffffff601000 r-xp 00000000 00:00 0      [vsyscall]
```

Namn: _____

9.2 execlp() [2 poäng*]

I programmet nedan anropar vi biblioteksproceduren `execlp()`. Vad gör denna rutin och när och i vilken ordning kommer "Humle" och "Dumle" skrivas ut? Motivera ditt svar.

```
int main() {  
  
    int pid = fork();  
  
    if(pid == 0) {  
        execlp("gurka", "gurka", NULL);  
        printf("Humle\n");  
    } else {  
        wait(NULL);  
        printf("Dumle\n");  
    }  
    return 0;  
}
```

9.3 modifiera kärnan [2 poäng]

Om vi skall lägga till en funktionalitet i en Linuxkärna så måste vi kompilera om kärnan och starta om systemet - sant eller falskt. Motivera varför detta är nödvändigt eller varför det inte är nödvändigt.

Namn: _____

9.4 `proc_create()` [2 poäng*]

Det finns flera sätt på vilket man kan kommunicera med en kärnmodul, koden nedan visar på ett sätt. Här initialiserar vi vissa datastrukturer som sedan gör det möjligt för andra processer att på ett enkelt sätt anropa vår modul. Vilket är det synliga *interface* som processer kommer att använda? Ge en kort förklaring.

```
static int __init skynet_init(void) {
    proc_create("skynet", 0, NULL, &skynet_fops);
    printk(KERN_INFO "Skynet in control\n");
    return 0;
}

static void __exit skynet_cleanup(void) {
    remove_proc_entry("skynet", NULL);
    printk(KERN_INFO "I'll be back!\n");
}
```

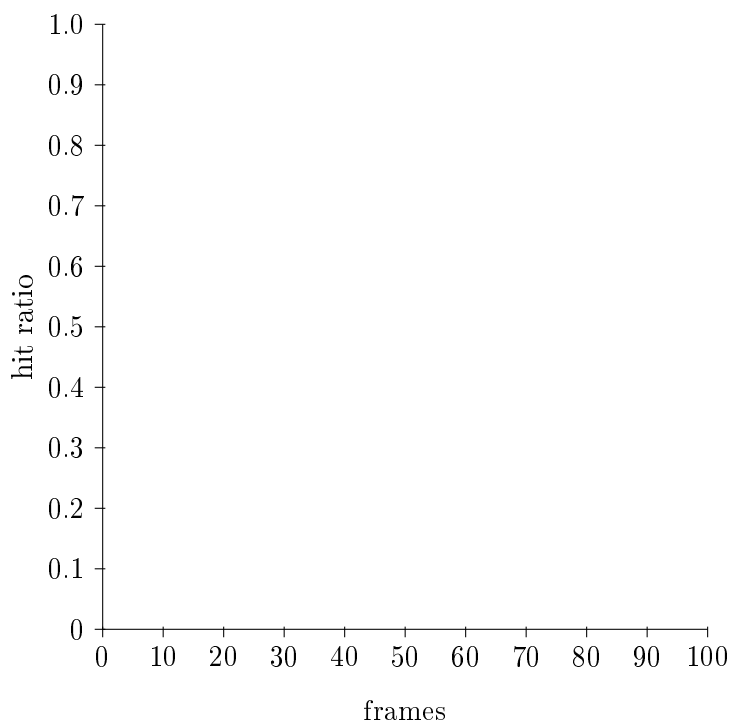
9.5 en graf [2 poäng]

Antag att vi gör ett experiment där vi jämför tre metoder att implementera en *swapping-algorithm* dvs att kasta ut sidor från minnet när vi behöver ytterligare ramar. I vårt experiment har vi ett virtuellt minne på 100 sidor (pages) och simulerar ett minne med upp till 100 ramar (frames). Experimentet simulerar en sekvens av minnesoperationer med temporal lokalitet (temporal locality).

I diagrammet nedan skall du skriva in försvarbara mätserier för följande tre strategier:

- RND: välj en sida slumpmässigt
- OPT: välj den sida som inte kommer att användas på länge
- LRU: välj en sida som inte har använts på länge

Namn: _____

9.6 en dyr operation [2 poäng]

Nedan är ett utsnitt från ett program som implementerar *Least Recently Used* (LRU). Koden visar på varför LRU är dyr att implementera och att man kanske istället väljer att approximera denna strategi. Vad är det koden gör och när används den?

```
    :
if (entry->present == 1) {
    if (entry->next != NULL) {
        if (first == entry) {
            first = entry->next;
        } else {
            entry->prev->next = entry->next;
        }
        entry->next->prev = entry->prev;

        entry->prev = last;
        entry->next = NULL;
    }
}
```

Namn: _____

```
        last->next = entry;
        last = entry;
    }
} else {

:
}
```

9.7 tick-tack [2 poäng*]

Vid implementering av *klock-algoritmen* så räcker det med att ha den cirkulära listan av element enkellänkade dvs vi behöver inte ha dubbellänkar. Varför klara vi oss bra med en enkellänkad struktur?

9.8 lock() [2 poäng]

Antag att vi har definierat `try()` enligt koden som följer. Proceduren `__sync_val_compare_and_swap(int *loc, int old, int new)` kommer att i en atomär operation jämföra värdet för `*loc` och om det är lika med `old` skriva dit `new`. Proceduren returnerar värdet för `*loc` före operationen.

```
int try(volatile int *mutex) {
    return __sync_val_compare_and_swap(mutex, 0, 1);
}
```


Namn: _____

Hur kan vi implementera ett enkelt *spin-lock*? Utgå från koden nedan och antag att vi anropar `lock()` och `unlock()` med en pekare till ett globalt lås som innehåller 0 i sitt olåsta läge.

```
void lock(volatile int *mutex) {
    :
    :
    :
}

void unlock(volatile int *mutex) {
    :
    :
    :
}
```

9.9 `futex_wait()` [2 poäng]

Vi kan förbättra egenskaperna, eller rättare sagt lindra problemen, med ett *spin-lock* genom att använda s.k. *futex*. Koden som följer implementerar två procedurer `futex_wait()` och `futex_wake()`.

```
int futex_wait(volatile int *futexp) {
    return syscall(SYS_futex, futexp, FUTEX_WAIT, 1, NULL, NULL, 0);
}

void futex_wake(volatile int *futexp) {
    syscall(SYS_futex, futexp, FUTEX_WAKE, 1, NULL, NULL, 0);
}
```

Vad gör dessa procedurer och hur kan det användas?

Namn: _____

9.10 updatering av en lista [2 poäng*]

Antag att vi har en enkellänkad sorterad lista som vi vill uppdatera genom att ta bort eller lägga till element i. Vi vill att flera trådar skall kunna utföra operationer parallellt och implementerar därför en lista där varje cell är skyddat med ett lås. Operationerna kräver naturligtvis att vi håller två lås när vi tar bort ett element men det enkelt att implementera.

Vi kan välja på att ha använda `pthread_mutex_lock()` för att implementera låsoperationerna men vi skulle också kunna använda enkla *spin-locks*. Vad är fördelen respektive nackdelen med att använda *spin-locks* och hur förändras förutsättningarna om vi har fler trådar och färre kärnor?

Namn: _____

10 Bara för omtentamen i ID2206

10.1 saltade lösenord [2 poäng]

När lösenord lagras i krypterad form på en server så används ofta ett så kallat *salt*. Vad har saltet för funktion?

10.2 Rate Monotonic Scheduling [2 poäng]

En realtidsschemaläggare som baserar sig på “Rate Monotonic Scheduling” (fast prioritet där prioriteten bestäms av periodiciteten) är en relativt enkel schemaläggare. Har vi några garantier för att den kommer att fungera dvs att inga deadlines kommer att missas?

10.3 multiprocessor [2 poäng*]

I ett operativsystem för en multiprocessor så har vi frågan om en process som har kört på en processor skall schemaläggas på en annan processor. Vad är

Namn: _____

fördelen respektive nackdelen med att låta processer schemaläggas på olika processorer?

10.4 NFS [2 poäng*]

Vid implementering av NFS så har servern ett tillstånd för varje öpnad fil som bland annat innehåller processens aktuella skriv- och läsposition i filen - sant eller falsk? Motivera ditt svar.